

JAN MAJ

Stopnica, 11 marca 1947 r.

Do

Okręgowej Komisji Badania Zbrodni Niemieckich
w Radomiu

Stosownie do polecenia z dnia 6 lutego 1947 r. (L.dz. 99/47/2) posterunek Milicji Obywatelskiej w Stopnicy dla gmin Wolica i Stopnica po przeprowadzeniu wywiadu na tutejszym terenie ustalił, co następuje:

1.
  - a) Na terenie osady Stopnica w kwietniu 1941 r. w porze nocnej gestapo z Buska-Zdroju po wyciągnięciu z domów trzech Żydów zastrzeliło [ich] z przyczyn nikomu nieznanych.
  - b) W porze jesiennej w 1942 r. w związku z wysiedleniem Żydów – mieszkańców osady Stopnica i Oleśnica – zostało na terenie obydwu gmin przez okolicznych żołnierzy ekspedycyjnych rozstrzelanych ok. 300 osób, które pochowano w mogiłach zbiorowych na nowym cmentarzu żydowskim.
  - c) W 1943 r. zastrzelono trzy osoby dorosłe i dwoje dzieci – miała to być rodzina żydowska rozstrzelana przez żandarmerię niemiecką na starym cmentarzu żydowskim i tam pochowana. Po pewnym czasie nieznana ekspedycja ([nieczytelne]), zaślaniwszy to miejsce i pewną część cmentarza wysokim parkanem, dokonała nieznanych czynności. Według przypuszczeń nastąpiła ekshumacja zastrzelonych, których zwłoki spalono w uruchomionym krematorium.
  - d) W marcu 1943 r. w związku z licznymi aresztowaniami zostali zastrzeleni na miejscu przez żandarmów niemieckich Jan Szmit i Tomasz Gromacki, kierownik spółdzielni. Ustalono, [że] zabójstwa dokonał żandarm niemiecki Szuma [?]. Poza tym zostali straceni z terenu Stopnicy i Wolicy koło Buska-Zdroju: Bronisław Pałys, student medycyny, [nieczytelne] Antoni Szczepanik – szewc, Henryk Leszczyński i Władysław Humor [?].
  - e) W 1943 r. w czasie zliczania kontyngentu został zastrzelony przez *Sonderdiensta* Stanisław Woźniak.

- f) Edward Dominik, Edward Curyło i Aleksander Zieliński z Wolicy zostali zastrzeleni przez żandarmerię niemiecką na cmentarzu żydowskim w Stopnicy. Ich zwłoki pochowano we wspólnej mogile na cmentarzu katolickim w Stopnicy.
  - g) W marcu 1944 r. został wywieziony jako zakładnik Józef Gruszewski, kupiec, a z nim Kazimierz Poczkis [?] i Wacław Kwaśniewski ze Stopnicy. Józef Gruszewski został zastrzelony 9 kwietnia 1945 r. w obozie w Bergen.
- 2. Powyższe okoliczności potwierdzą świadkowie: Antoni Osak, Jan Wojciechowski, Kazimierz Misterkiewicz i Władysław Szmit, wszyscy mieszkańcy Stopnicy.
  - 3. Ofiary podane w punkcie 1. zostały pochowane: jeśli chodzi o Polaków – przez ich rodziny na cmentarzu w Stopnicy, jeśli chodzi o Żydów – na nowym i starym cmentarzu żydowskim w Stopnicy.
  - 4. Na terenie obydwu gmin nie utworzono żadnych obozów.